

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : קיץ תשע"ח, 2018
מספר שאלון : 990202
היקף הבחינה : שתי יחידות לימוד

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

תקשורת - 2 יח'

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה בשאלון זה ארבעה פרקים:
פרק ראשון (10X4) 40 נקודות.
פרק שני (10X4) 40 נקודות.
פרק שלישי (2X5) 10 נקודות.
פרק רביעי (2X5) 10 נקודות.
סה"כ: 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין
ד. מלאו את הפרטים הבאים:

פרטי הנבחן:	פרטי מרכז ההשכלה:
מספר הנבחן ברשימה:	שם:
שם נבחן:	קוד מוסד:
שם משפחה פרטי	מקום בחינה:
מס' ת"ז:	

בהצלחה!

שם המעריך:
ציון בחינה:

פרק ראשון - תקשורת ודמוקרטיה (40 נקודות)

(לכל תשובה נכונה 10 נקודות, יש להשיב על 4 שאלות מבין השאלות 1-5)

קראו את הקטע הכתוב והשיבו על השאלות הבאות שלאחריו:

לאחרונה מרבה התקשורת לעסוק בחשדות למעשי שחיתות, לכאורה, בצמרת המדינה - ראש הממשלה, חברי כנסת, ראשי ערים וקבלנים גדולים, כולם חשודים בדברים כאלה או אחרים. חלק מהידיעות מגיעות מדובר המשטרה, חלק גדול יותר כהדלפות מהמשטרה וחלק כתחקיר עיתונאי.

1. כשהידיעות מגיעות כהדלפות מהמשטרה לתקשורת, יש כאן לכאורה ביצוע

עבירה, שכן אין להדליף חומר משטרתי לפני סיום החקירה.

א. כשיש הדלפה מי העבריין: המדליף? התקשורת? אולי שניהם? (5 נק')

ב. הסבירו את תשובתכם. (5 נק')

תשובה לשאלה 1

א. כשיש הדלפות מחקירות המשטרה המדליף הוא העבריין.

ב. התקשורת צריכה לפרסם כל דבר שידוע לה ושיש בו עניין ציבורי. ודאי כשהדברים נוגעים בנבחרי ציבור, כפי שהדבר מוצג בקטע. אם המשטרה רוצה לשמור ידיעות בסוד זה עניינה, התקשורת צריכה לפרסם! יש לזכור גם, שחלק גדול מההדלפות הן תרגיל של המשטרה.

2. הדלפה מוגדרת כ'העברת ידיעה לתקשורת ללא סמכות וללא אישור',

אף על פי כן לפעמים יש הדלפות שנעשות בסמכות ובאישור. על איזה

סוג של הדלפות מדובר? הסבירו את תשובתכם. (10 נק')

תשובה לשאלה 2

לעתים (לא רחוקות מאוד), בעל סמכות מדליף ידיעה שלא הייתה אמורה להתפרסם. הוא עושה זאת, אם מתוך רצון ליצור קשרים טובים עם עיתונאים מבחינת 'שמור לי ואשמור לך', אם כבלון ניסויי כלומר לבדוק את תגובת הציבור לידיעה ואז יוכל לשנות את דעתו מבלי שהציבור ידע זאת, ואם מתוך רצון להיחשב כידען ובעל סמכות.

3. א. איזה תפקיד מתפקידי התקשורת ממלאת התקשורת בתכנית

(5 נק') תחקירים? יש להסביר את התשובה.

(5 נק') ב. איזה תפקיד היא ממלאת בשידור פרסומות?

תשובה לשאלה 3

א. בתכניות תחקירים התפקיד אותו ממלאת התקשורת הוא 'תיאום וקישור'. התכנית מעמיקה ומפרשת נושא שלרוב האזרחים אין את הידע והכלים לרדת לעומקו. אפשר לקבל כתשובה נכונה גם את התפקיד 'סיקור ופיקוח'.

ב. התפקיד אותו ממלאת התקשורת בשידור פרסומות הוא 'מסרי שכנוע'. הפרסומות מנסות לשכנע אותנו לקנות מוצרים.

4. במה מתבטא תפקידו של דובר המשטרה? הסבירו. (10 נק')

תשובה לשאלה 4

א. תפקידו של דובר המשטרה הוא להיות בקשר עם הציבור דרך אמצעי התקשורת (המדיה). הדובר מעביר לתקשורת ידיעות הנוגעות לעבודת המשטרה ועונה על שאלות המופנות ישירות אליו או אל גופים אחרים במשטרה. תפקיד נוסף, כעובד הארגון (המשטרה), כמו כל עובד הוא מנסה להציג את הארגון באור חיובי ככל שניתן.

5. מה ההבדל בין 'עיתונות לוחמת' ל 'עיתונות מגויסת'? (10 נק')

תשובה לשאלה 5

'עיתונות לוחמת' היא עיתונות שחוקרת וחושפת שחיתויות ומחדלים של מרכזי הכוח בחברה ובעיקר של השלטון. 'עיתונות לוחמת' מבצעת את תפקידה כ 'כלב השמירה של הדמוקרטיה' ולעתים קרובות איננה ביחסים טובים עם השלטון.

עיתונות מגויסת היא עושה דברו של השלטון, ומתגייסת להגן על פעולותיו בכל תנאי. עיתונות כזאת נמצאת בעיקר במשטרים דיקטטוריים.

פרק שני (40 נקודות)

יש להשיב על 4 שאלות בין השאלות 6-11.

6. מפת התקשורת בישראל

- א. ציינו בשמם של שלושה יומונים בישראל. (5 נק')
ב. ציינו בשמם של שלושה ארגוני תקשורת אלקטרונית בישראל. (5 נק')

תשובה לשאלה 6

- א. שלושה יומונים בישראל - ידיעות אחרונות, הארץ, ישראל היום, שהוא גם חינמון, מעריב.
ב. תאגיד התקשורת הממלכתית 'כאן', ערוץ 12, ערוץ 13, ערוץ 10, ערוצי הלוויין 'יס', ערוצי הכבלים 'הוט'. ואפשר לקבל גם שמות של תחנות רדיו אזורי.

7. ז'אנרים

- א. מבחינת הסיקור התקשורתי, מה המשותף בין גמר תחרות 100 מטר גברים באליפות העולם באתלטיקה לבין גמר תחרות הארוויזיון? (5 נק')
ב. מה ההבדל בין דוקומנטרי לדוקו-דרמה? (5 נק')

תשובה לשאלה 7

- א. הסיקור התקשורתי בשתי המקרים הוא 'אירוע מדיה'. לשני האירועים יש קהל גדול מהרגיל בתחרויות ספורט או, מופעי בידור, שניהם ידועים זמן רב מראש בזמן, בתוכן ובמקום. שניהם משמשים נושאים לשיחה ונמצאים על סדר היום הציבורי, שניהם מועברים בשידור ישיר ושניהם מהווים אירוע מדיה מסוג 'עימותים'.
ב. סרט/תכנית דוקומנטריים שואבים את כל נושאייהם מהמציאות בזמן שהיא מתרחשת, ואין בהם שימוש בשחקנים כדי להציג דמויות. לעומת זאת 'הדוקו דרמה' מספרת סיפור הנשען בחלקו הגדול על המציאות אך עם זאת מצולמת אחרי שהתרחשויות כבר היו, יש שימוש בשחקנים מקצועיים לתיאור הדמויות ומוסיפים להתרחשות כפי שהייתה קטעים מהדמיון, אם כדי להעצים את הדרמה ואם משום שלא כל המידע נמצא בידי היוצרים.

8. פרסומת ותעמולת בחירות

- א. מה הדומה בין פרסומת מסחרית לתעמולת בחירות? (5 נק')
ב. מה השונה בין פרסומת מסחרית לתעמולת בחירות? (5 נק')

תשובה לשאלה 8

א. הדומה בין פרסומת מסחרים לתעמולת בחירות הם הכלים בהם עושים שימוש - הגזמה, הומור, חנופה לקהל היעד. כמו כן תעמולת הבחירות, כמו הפרסומות. פונה בעיקר לרגש.

ב. השונה - בפרסומות לא נהוג לתקוף ישירות את המתחרה או להזכיר את שמו, מה שאין כך בתעמולת בחירות. כמו כן המטרה הסופית היא שונה - הפרסומת מנסה לשכנע את קהל התקשורת לקנות ולצרוך מוצרים בעוד תעמולת הבחירות מנסה לשכנע את הקהל להצביע עבור מפלגה מסוימת.

9. סדר היום הציבורי

- א. איך מעלה התקשורת נושאים על סדר היום הציבורי? (5 נק')
ב. מה החשיבות בהעלאת נושאים על סדר היום הציבורי? (5 נק')

תשובה לשאלה 9

א. הדרכים בהם משתמשת התקשורת כדי להעלות נושאים על סדר היום הציבורי - שימוש בכותרות גדולות בעמוד הראשון או כנושא ראשון במהדורת חדשות, שימוש בתמונות ובצבע, חזרות רבות ומתן פרשנויות שונות לנושא בו מדובר.

ב. כל התרחשות, קטנה כגדולה מגיע אל הציבור דרך התקשורת. כשיש בעיה שלא קל להבחין בה, העיתונאי המומחה יכול להביא אותה לידיעת הציבור. לא תמיד יש לציבור את הכלים להבחין בין עיקר לטפל, על התקשורת לעמוד על המשמר ולהעלות על סדר היום הציבורי את הדברים המשמעותיים יותר.

10. חופש הביטוי

אם אתם עורכי עיתון, איזה מהידיעות הבאות הייתם בוחרים לפרסם?

(נמקו את הסיבה בגללה הייתם מפרסמים או נמנעים מפרסום כל אחת מהידיעות):

- א. צהל פיתח טכנולוגיה סודית לחשיפת מנהרות. (2 נק')
ב. מנכ"ל משרד ממשלתי נחשד בלקיחת שוחד. (2 נק')
ג. מנהל מחלקה בבית החולים נחשד בבגידה באשתו. (2 נק')
ד. ראש הממשלה אושפז בבית החולים לצורך בדיקה פולשנית. (2 נק')
ה. זמר ידוע ודוגמנית מפורסמת בילו יחד במועדון לילה. (2 נק')

תשובה לשאלה 10

- א. צהל פיתח טכנולוגיה סודית לחשיפת מנהרות. הייתי מפרסם רק אחרי אישור של הצנזורה.
- ב. מנכ"ל משרד ממשלתי נחשד בלקיחת שוחד. הייתי מפרסם, מדובר באיש ציבור ולכן יש בזה 'עניין ציבורי'.
- ג. מנהל מחלקה בבית החולים נחשד בבגידה באשתו. לא הייתי מפרסם. מדובר בצנעת הפרט ואין בזה משום עניין ציבורי.
- ד. ראש הממשלה אושפז בבית החולים לצורך בדיקה פולשנית. הייתי מפרסם. מצבו ותפקודו של ראש הממשלה חשובים ביותר, שכן הוא עשוי להשפיע על חייהם של אזרחי המדינה, לכן הציבור רשאי לדעת את מצבו הבריאותי.
- ה. זמר ידוע ודוגמנית מפורסמת בילו יחד במועדון לילה. אפשר לפרסם אך אין הכרח בכך. ברור שחלק גדול מהציבור אוהב לקרוא רכילות מסוג זה.

11. חדשותיות (קריטריונים לחדשות - הסיבות בגללן אירוע הופך לחדשה)

- א. ציינו שלושה קריטריונים מרכזיים לחדשות. (6 נק')
- ב. ציינו והסבירו שני אילוצים מרכזיים לעריכת מהדורת חדשות. (4 נק')

תשובה לשאלה 11

- א. * גודל האירוע, עוצמתו.
* דרמה.
* המשכיות.
* נוגע לקהל היעד.
* מדינות עלית (מעצמות).
* עוסק בבני אדם.
- ב. * אילוצים חוקיים - חוקים שאינם מאפשרים פרסום, כמו, איסור פרסום שמות קטינים.
* אילוצים כספיים - במדינה כלשהיא מתרחשת הפיכה, כדי לשדר מהמקום יש לקנות 'זמן לוויין' לתחנה המשדרת אין את האמצעים לכך ולכן לא יהיה שידור ממקום ההתרחשות.

פרק שלישי (10 נקודות)

יש להשיב על 5 שאלות מתוך שאלות 12-19.

הקיפו במעגל את התשובה הנכונה - נכון או לא נכון

12. את תאגיד התקשורת החדש 'כאן' מממנת ממשלת ישראל. נכון - לא נכון

13. 'בעלות צולבת' היא דרך להבטיח שהחדשה היא נכונה. נכון - לא נכון

14. בשלטון דמוקרטי התקשורת היא השופר של השלטון. נכון - לא נכון

15. 'אתיקה עיתונאית' עוסקת בשמירת החוקים הנוגעים לתקשורת. נכון - לא נכון

16. 'מודל מעגלי' בתקשורת מתאר תקשורת בין-אישית. נכון - לא נכון

17. בהתפתחות כלי התקשורת הרדיו קדם לקולנוע. נכון - לא נכון

18. כדי לא להפחיד את האזרחים עדיף לא לשדר ידיעות. נכון - לא נכון

על תאונות דרכים. נכון - לא נכון

19. בדמוקרטיה אין צנזורה על ידיעות שלא קשורות לביטחון. נכון - לא נכון

פרק רביעי (10 נקודות)

שאלון אמריקאי, יש לסמן את התשובה הנכונה ביותר.

יש להשיב על חמש שאלות מבין השאלות 20-27.

סמנו את התשובה הנכונה ביותר.

20. תקשורת לוחמת' היא תקשורת-

א. שנלחמת על שמה הטוב של ישראל בעולם.

ב. שנלחמת על זכותה להעביר לציבור את כל המידע שברשותה.

ג. שנלחמת במתחרים כדי לשרוד בעולם תחרותי במיוחד.

21. 'רעש בתקשורת' נוצר, בין השאר, כאשר -

א. מתגלים מעשי שחיתות רבים.

ב. הנמען שולל את דברי המוען בגלל דעה קדומה.

ג. כשהטלוויזיה מקולקלת.

22. באצטדיון כדורגל צופים מאה אלף איש במשחק. מדובר ב -

א. תקשורת בין-אישית.

ב. תקשורת המונים.

ג. תקשורת ארגונית.

23. מהפכת הכתב (הופעת הכתב) -

א. גרמה לזעזועים בשלטון.

ב. הביאה לפתיחתם של בתי ספר רבים.

ג. שחררה את האדם מהתלות בזיכרון.

24. בישראל אמצעי תקשורת הפרטיים הם -

א. עיתון "ידיעות אחרונות" וערוץ 11 בטלוויזיה.

ב. רשת ב' של קול ישראל והעיתון "ישראל היום".

ג. עיתון "הארץ" וחברת 'יס' המשדרת באמצעות לוויין.

25. מאפיינים של תכניות מציאות הם -

א. תחרות בין המשתתפים ופרס משמעותי למנצח.

ב. תסריט ידוע מראש ושופטים מומחים.

ג. אין מצלמה כשאין תחרות, והמתחרים בוחרים את מי להדית.

26. מקורות המידע של התקשורת הם -

א. חברת מקורות ודוברים.

ב. מדליפים ועיתונאים.

ג. סוכנויות ידיעות וסוכנויות דוגמניות.

27. המגמות (הכיוונים) בתקשורת הם -

א. ריבוי תקשורת אלקטרונית וריבוי מקומונים.

ב. מעבר מעיתונות כתובה לאינטרנט, וצמצום במספר התחנות בטלוויזיה.

ג. פריחה של תכניות ספורט, וצמצום במספר הבלוגים באינטרנט.

בהצלחה!